

μένει στην ανάγκη συνεργασίας όλων των συναρμόδιων φορέων για:

- * τη στεγαστική αποκατάσταση των Ρομά
- * την άμεση βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους, ειδικά αυτών που άπτονται της υγιεινής.

Ο ΣτΠ έχει επίσης επισημαίνει την πάγια παρελκυστική τακτική των δήμων Λιοσίων και Ζεφυρίου να καθυστερούν υπέρμετρα τη χορήγηση βεβαίωσης τέλους ακίνητης περιουσίας σε πολίτες προκειμένου αυτοί να τη χρησιμοποιήσουν για τη σύναξη συμβολαίου αγοραπωλησίας, όπου ο αγοραστής είναι πολίτης Ρομά, ώστε να αποθαρρυνθεί η αγορά ακίνητης περιουσίας από Ρομά στους συγκεκριμένους δήμους.

Διακρίσεις λόγω αναπηρίας

■ Εργαζόμενη σε τράπεζα προσέφυγε στον ΣτΠ ζητώντας να διερευνηθεί κατά πόσον το ΣΕΠΕ εξάντλησε τα περιθώρια ελέγχου του κατά τη διερεύνηση καταγγελίας της εις βάρος της εργοδότης τράπεζας για διακριτική μεταχείριση λόγω αναπηρίας. Η καταγγέλλουσα είχε προσληφθεί το 1995 ως άτομο με αναπηρία και εξαρχής είχε τοποθετηθεί σε υποκατάστημα κοντά στο σπίτι της. Τον Μάιο του 2006 της ανακοινώθηκε η μετάθεσή της σε υποκατάστημα μακριά από τον τόπο κατοικίας της, γεγονός που θα καθιστούσε ιδιαιτέρως επαχθή τη μετάβασή της στην εργασία της. Το ΣΕΠΕ, αφού έλαβε υπόψη του τις θέσεις και των δύο πλευρών, έκρινε ότι δεν μπορούσε να επιτευχθεί συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς και συνέστησε στην καταγγέλλουσα να προσφύγει στα αρμόδια πολιτικά δικαστήρια.

○ ΣτΠ επισήμανε ότι:

- * Ο ρόλος του ΣΕΠΕ είναι να ελέγχει και να αποφαίνεται για τη βασιμότητα ή μη κάποιας καταγγελίας για παραβίαση της εργατικής (ή της ασφαλιστικής) νομοθεσίας και να επιβάλλει κυρώσεις όπου χρειάζεται.
- * Το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη για μετάθεση του εργαζομένου περιορίζεται κατ' αρχήν από τις γενικές διατάξεις του αστικού δικαίου που απαγορεύουν την κατάχρηση του δικαιώματός αυτού.

* Η άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος ενδέχεται να θέσει έναν εργαζόμενο με αναπηρία σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με τους άλλους εργαζομένους που έχουν τα ίδια τυπικά προσόντα.

* Η πρακτική αυτή ισοδυναμεί με έμμεση διάκριση υπό την έννοια του Ν. 3304 /2005, εκτός αν δικαιολογείται αντικειμενικά από έναν θεμιτό σκοπό και συνιστά μέσο πρόσφορο και αναγκαίο για την επίτευξη του ή εάν ο εργοδότης έχει λάβει όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα για εύλογες προσαρμογές που δεν συνεπάγονται δυσανάλογο κόστος ή που αντισταθμίζονται από μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο πολιτικής υπέρ των ατόμων με αναπηρία.

* Το αντίδικο μέρος φέρει το βάρος της απόδειξης ότι δεν συνέτρεξαν περιστάσεις που συνιστούν παραβίαση της αρχής ή ότι συντρέχουν λόγοι που την δικαιολογούν.

Ο ΣτΠ έκρινε ότι το ΣΕΠΕ δεν εξάντλησε τις αρμοδιότητές του και πρότεινε να επανεξετάσει την καταγγελία. Το ΣΕΠΕ ενημέρωσε την Αρχή ότι τελικά το συγκεκριμένο πρόβλημα διευθετήθηκε με δικαστική απόφαση ασφαλιστικών μέτρων.

■ Σπουδαστής σε ΑΕΝ διαμαρτυρήθηκε για την άρνηση της ακαδημίας να διενεργήσει προφορικές εξετάσεις, μολοντί ο ενδιαφερόμενος εμφανίζει δυσλεξία. Η άρνηση της σχολής να διεξαγάγει προφορικές εξετάσεις, παρά την αρχική αποδοχή της εισαγωγής του σπουδαστή με το καθεστώς των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθιστά αδύνατη όχι μόνο τη φοίτηση του σπουδαστή κατά το τρέχον έτος αλλά και τη συνέχιση των σπουδών του.

Ο ΣτΠ ζήτησε από την ΑΕΝ να αιτιολογήσει ειδικά την άρνησή της και επισήμανε ότι τυχόν άρνηση της ακαδημίας να διενεργήσει εξετάσεις με τρόπο πρόσφορο και προσαρμοσμένο στις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των σπουδαστών της ενδέχεται να συνιστά έμμεση διάκριση λόγω αναπηρίας. Η ΑΕΝ απάντησε ότι:

- * οι διατάξεις που προβλέπουν την υποχρέωση παροχής ειδικής εκπαίδευσης και

ειδικού τρόπου αξιολόγησης αναφέρονται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει σχετική υποχρέωση για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

- ❖ η άσκηση του ναυτικού επαγγέλματος, σύμφωνα και με τη Διεθνή Σύμβαση STCW 1978, απαιτεί συγκεκριμένες ικανότητες στον γραπτό λόγο –μεταξύ των οποίων ενδεικτικά αναφέρονται η χρήση χειρόγραφου ημερολογίου γέφυρας/μηχανής, η συνομολόγηση συμβάσεων–, στη χρήση ηλεκτρονικών οργάνων, ικανότητες στις οποίες είναι πιθανόν να μην μπορούν να ανταποκριθούν άτομα με πρόβλημα δυσλεξίας, εάν αυτό είναι έντονο
- ❖ το ναυτικό επάγγελμα εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 9 του Ν. 3304/2005.
Η απάντηση κρίθηκε εν μέρει ικανοποιητική και ο ΣτΠ προτίθεται να επανέλθει με

επισημάνσεις στο σκέλος που αφορά στην εξατομικευμένη αδυναμία του συγκεκριμένου ενδιαφερομένου.

Διακρίσεις λόγω ηλικίας

■ Ασκούμενοι δικηγόροι προσέφυγαν στον ΣτΠ διαμαρτυρούμενοι για τις απορρίψεις των αιτημάτων εγγραφής τους στα βιβλία ασκούμενων των δικηγορικών συλλόγων Πατρών, Αγρινίου και Αλεξανδρούπολης λόγω υπέρβασης του νόμιμου ορίου ηλικίας, σύμφωνα με διάταξη του Κώδικα των Δικηγόρων.

Ο ΣτΠ επισήμανε προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης ότι, μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 3304/2005, η συγκεκριμένη διάταξη θεωρείται ότι έχει καταργηθεί αυτοδικαίως στο μέτρο που το όριο ηλικίας δεν αιτιολογείται επαρκώς. Συνέστησε επίσης την τροποποίηση του Κώδικα Δικηγόρων και, εφόσον κριθεί σκόπιμη η διατήρηση ορίου ηλικίας, την ειδική αιτιολόγησή της.

Η Αρχή διερεύνησε και άλλες υποθέσεις για ζητήματα διακριτικής μεταχείρισης λόγω ηλικίας:

- ❖ απόρριψη υποψηφιότητας για κατάληψη θέσης λόγω υπέρβασης του ορίου ηλικίας που έθετε η προκήρυξη
- ❖ αθέμιτη θέσπιση ορίου ηλικίας σε προκήρυξη για την πλήρωση θέσεων επιστημονικού προσωπικού
- ❖ όριο ηλικίας που τίθεται για την υποχρεωτική συνταξιοδότηση διπλωματικών υπαλλήλων
- ❖ θέσπιση υποχρεωτικού ορίου συνταξιοδότησης παρ' ότι δεν έχει συμπληρωθεί ο απαιτούμενος χρόνος συντάξιμης υπηρεσίας
- ❖ αδυναμία μετατροπής συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε αορίστου λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας για πρόσληψη στο δημόσιο
- ❖ διάκριση λόγω θέσπισης ορίου ηλικίας κατά την πλήρωση οργανικών θέσεων.

Διακρίσεις λόγω φύλου

■ Δύο υποψήφιοι για εισαγωγή στις ΑΕΝ προσέφυγαν στον ΣτΠ επικαλούμενες διακριτική μεταχείριση λόγω φύλου. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας υιοθετεί πρακτικές άμεσης

διακριτικής μεταχείρισης εις βάρος των γυναικών υποψηφίων, αφού δέχεται, χωρίς νόμιμη αιτιολογία, εξαιρετικά περιορισμένο αριθμό γυναικών στις προαναφερόμενες σχολές. Η εφαρμογή ποσόστωσης έχει εν προκειμένω ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό μεγάλου αριθμού ενδιαφερόμενων γυναικών από την άσκηση του επαγγέλματος του ναυτικού στις ειδικότητες του πλοιάρχου και του μηχανικού. Το υπουργείο ισχυρίζεται ότι οι ειδικές συνθήκες άσκησης του ναυτικού επαγγέλματος, ακόμη και στο στάδιο της εκπαίδευσης, καθιστούν αποφασιστικής σημασίας τον παράγοντα φύλο για τον περιορισμό της ελεύθερης εισαγωγής των υποψηφίων γυναικών στις ΑΕΝ. Η αιτιολογία αυτή, ωστόσο, δεν μπορεί να θεωρηθεί νόμιμη γιατί η τυχόν απόκλιση από την αρχή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε τομείς επαγγελματικής δραστηριότητας και στη σχετική εκπαίδευση πρέπει να αιτιολογείται ειδικά με αναφορά στον παράγοντα φύλο.

○ ΣτΠ πρότείνει στο αρμόδιο υπουργείο:

- ✳ Να θεμελιωθούν στη σχετική νομοθεσία και στην προκήρυξη για την εισαγωγή στις ΑΕΝ ειδικά οι λόγοι της επιβαλλόμενης απόκλισης από τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών.
- ✳ Να δημιουργηθούν οι κατάλληλες υποδομές στις ΑΕΝ για την υποδοχή των σπουδαστριών, ώστε σταδιακά να εγκαθιδρυθεί η πραγματική ισότητα των δύο φύλων τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην άσκηση του ναυτικού επαγγέλματος.

Το υπουργείο δεν έχει ανταποκριθεί στις προτάσεις του ΣτΠ.

■ Υποψήφια για πρόσληψη στο μόνιμο προσωπικό φύλαξης των καταστημάτων κράτησης της χώρας προσέφυγε στον ΣτΠ αμφισβητώντας τη νομιμότητα υπουργικής απόφασης με την οποία προκηρύχθηκαν 225 θέσεις, από τις οποίες οι 200 θέσεις επρόκειτο να πληρωθούν από άνδρες και οι 25 από γυναίκες. Με τη θέσπιση της ποσόστωσης αυτής, σε συνδυασμό με την πρόβλεψη θέσεων για γυναίκες σε συγκεκριμένα καταστήματα, ήταν αδύνατον για την αναφερόμενη να προσ-

ληφθεί στις πέντε θέσεις που προκηρύχθηκαν για τη δικαστική φυλακή Χίου, καθώς αυτές προορίζονταν μόνο για άνδρες.

○ ΣτΠ επισήμανε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης:

- ✳ Την συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας των φύλων και την αναθεωρημένη διάταξη του άρθρου 116, παράγρ. 2 του Συντάγματος, σύμφωνα με την οποία επιτρέπονται αποκλίσεις από την αρχή της ισότητας «για σοβαρούς λόγους στις περιπτώσεις που ο νόμος ειδικά ορίζει».
- ✳ Την Οδηγία 76/207/ΕΟΚ «Περί της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως ανδρών και γυναικών, όσον αφορά την πρόσβαση σε απασχόληση, επαγγελματική εκπαίδευση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας», σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η θέσπιση εξαιρέσεων, υπό συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις.

Η Αρχή τόνισε ότι, μολονότι αντιλαμβάνεται ότι η ανάθεση καθηκόντων φύλαξης ανδρών κρατουμένων σε άτομα του ίδιου φύλου ενδέχεται να είναι υπό συγκεκριμένες περιστάσεις επιβεβλημένη, η προϋπόθεση αυτή δεν μπορεί να τίθεται με τρόπο γενικό και αφηρημένο στην επίμαχη προκήρυξη, αλλά οφείλει να εξειδικεύει τους συγκεκριμένους λόγους που επιβάλλουν τη θέσπισή της, συσχετίζοντάς τους μάλιστα με τα συγκεκριμένα καθήκοντα που πρόκειται να αναλάβει ο υπό πρόσληψη υπάλληλος στη συγκεκριμένη θέση. Ο ΣτΠ ζήτησε την ειδική αιτιολόγηση της επίμαχης απόκλισης από την αρχή της ίσης μεταχείρισης αλλά και ενημέρωση σχετικά με τυχόν διαφοροποιήσεις που έχουν επέλθει στις προκηρύξεις λόγω των εξελίξεων που έχουν επέλθει στην κείμενη νομοθεσία.

■ Εργαζόμενη υπέβαλε αναφορά στον ΣτΠ διαμαρτυρούμενη για το γεγονός ότι υφίσταται διακριτική μεταχείριση στην επιχείρηση όπου εργάζεται επειδή ο εργοδότης παρέχει με δική του πρωτοβουλία σε όλους τους άνδρες συναδέλφους της –οι οποίοι φέρονται να εκτελούν ίδιο ακριβώς έργο με εκείνη– επίδομα για τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, αλλά όχι στην ίδια. Η αναφερόμενη απευθύνθηκε κατ' αρχάς στο Τμήμα Κοινω-

νικής Επιθεώρησης Πειραιά, το οποίο όμως δεν επέλυσε το ζήτημα.

Η Αρχή επικοινωνήσε με το Τμήμα Κοινωνικής Επιθεώρησης και ζήτησε να διερευνηθεί εκ νέου το θέμα. Πράγματι, συμφωνήθηκε να διενεργηθεί επιτόπιος έλεγχος στην επιχείρηση. Αναμένονται τα αποτελέσματα της επανεξέτασης του ζητήματος.

■ Υπάλληλος με σύμβαση ορισμένου χρόνου σε δήμο της Αττικής κατήγγειλε στην Αρχή ότι ο προϊστάμενός της την παρενοχλεί σεξουαλικά με, μεταξύ άλλων, γραπτά μηνύματα και κλήσεις στο κινητό της τηλεφώνου, ανεπιθύμητη επίσκεψη στο σπίτι της, συστηματική ανάθεση δυσμενών εργασιών και συνεχείς απειλές σχετικά με τη μη ανανέωση της σύμβασής της σε περίπτωση που δεν ενδώσει στις προτάσεις του.

Ο ΣτΠ συναντήθηκε με την αναφερόμενη στα γραφεία της Αρχής προκειμένου να εξετάσει τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία, σύμφωνα με την αναφορά της, είχε στην κατοχή της και να σχηματίσει πληρέστερη εικόνα για την υπόθεση. Η προσφεύγουσα δήλωσε ότι, ύστερα από σχετική αναφορά που υπέβαλε στην υπηρεσία της και από τον ιδιαίτερα δυσμενή αντίκτυπο που είχε αυτή όχι μόνο στον χώρο εργασίας της αλλά και εκτός, δεν επιθυμεί την περαιτέρω διερεύνηση της υπόθεσης.

Ο ΣτΠ την ενημέρωσε σχετικά με τις δυνατότητες και τους τρόπους παρέμβασης της Αρχής και επισήμανε ότι σύμφωνα με τον Ν. 3488/2006 «Απαγορεύεται η καταγγελία ή η με οποιονδήποτε τρόπο λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως, καθώς και κάθε άλλη δυσμενής μεταχείριση και α)... γ) όταν γίνεται ως αντίδραση του εργοδότη εξαιτίας της μαρτυρίας ή οποιασδήποτε άλλης ενέργειας εργαζομένου ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής, που άπτεται της εφαρμογής του παρόντος ή άλλου νόμου». Ύστερα από αυτά, η πολίτις ζήτησε να παραμείνει ανοιχτή η υπόθεση μέχρι να ενημερώσει η ίδια αν επιθυμεί την περαιτέρω διερεύνησή της από την Αρχή.

Η εξαίρεση της ιθαγένειας

Η διάταξη του άρθρου 4 του Ν. 3304/2005 ορίζει ότι οι διατάξεις του νόμου αυτού «... δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που προβλέπεται διαφορετική μεταχείριση λόγω ιθαγένειας και δεν θίγουν τις διατάξεις που ρυθμίζουν την είσοδο και την παραμονή υπηκόων τρίτων χωρών ή ατόμων άνευ υπηκοότητας στην επικράτεια, ούτε τη μεταχείριση που συνδέεται με τη νομική κατάστασή τους ως ιθαγενών τρίτων χωρών ή ατόμων άνευ ιθαγένειας». Ο ΣτΠ δέχθηκε αναφορές τις οποίες δεν ήταν δυνατόν να διερευνήσει λόγω αυτής ακριβώς της εξαίρεσης. Οι υποθέσεις αφορούσαν σε άρνηση της διοίκησης:

- ❁ να συνάψει συμβάσεις αορίστου χρόνου σε αλλοδαπούς υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι κατείχαν συμβάσεις έργου ή ορισμένου χρόνου
- ❁ να χορηγήσει άδεια πωλητή λαϊκών αγορών σε αλλοδαπούς υπηκόους τρίτων χωρών
- ❁ να χορηγήσει φοιτητικό επίδομα στέγης σε αλλοδαπούς σπουδαστές τρίτης χώρας που διαμένουν πολλά χρόνια στη χώρα
- ❁ να χορηγήσει πιστοποιητικά γεννήσεως σε ανήλικα τέκνα μεταναστών γεννημένα στην Ελλάδα.

Ρομά και προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης

Η διάταξη του Συντάγματος ότι «Η απόκτηση κατοικίας από αυτούς που τη στερούνται ή στεγάζονται ανεπαρκώς αποτελεί αντικείμενο ειδικής φροντίδας του Κράτους» (άρθρο 21) αποτελεί το έρεισμα για τη διαμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου και την υλοποίηση της υποχρέωσης του κράτους να μεριμνά για τους πολίτες του που είναι άστεγοι ή διαβιούν υπό ανεπαρκείς συνθήκες. Η ένταξη των Ρομά σε προγράμματα στεγαστικής αποκατάστασης και η λήψη μέτρων για την εγκατάστασή τους σε χώρους που ανταποκρίνονται σε στοιχειώδη πρότυπα υγιεινής και αξιοπρέπειας αποτελεί επιμέρους εξειδίκευση της ειδικής αυτής υποχρέωσης

που θέτει ο νόμος. Με επιμέρους νόμους ειδική μέριμνα λαμβάνεται κατ' αρχάς για την αναζήτηση ιδιόκτητων κατοικιών για τους Ρομά. Παράλληλα ρυθμίζεται το ζήτημα της προσωρινής εγκατάστασής τους σε οργανωμένους για τις ανάγκες τους χώρους, τουλάχιστον για το διάστημα που απαιτείται μέχρι την οριστική επίλυση του προβλήματος της μόνιμης εγκατάστασής τους.

Οι βασικές κατευθύνσεις της νομοθεσίας για τους Ρομά θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής:

- * Ο επιδιωκόμενος σκοπός των διατάξεων είναι η ρύθμιση της μόνιμης εγκατάστασής τους σε όλη την επικράτεια.
- * Απαγορεύεται η αυθαίρετη εγκατάσταση πλανοδίων.
- * Επιτρέπεται η προσωρινή εγκατάσταση σε χώρους που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, μέχρι την υλοποίηση της μόνιμης εγκατάστασής τους.
- * Οι υπάρχουσες πρόχειρες εγκαταστάσεις κατ' αρχήν διατηρούνται, εκτός εάν δεν εί-

ναι δυνατόν να εξασφαλιστούν οι συνθήκες διαβίωσης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις σχετικές διατάξεις, οπότε κινείται η διαδικασία μετεγκατάστασης σε οργανωμένους χώρους.

- * Η απομάκρυνσή τους από τους καταυλισμούς όπου διαβιούν επί μακρόν απαγορεύεται χωρίς την προηγούμενη υπόδειξη χώρου κατάλληλου για την έστω και προσωρινή εγκατάστασή τους.
- * Ανεξάρτητα από τις όποιες δυσχέρειες ανακύψουν, οι εμπλεκόμενοι δημόσιοι φορείς (κεντρική διοίκηση ή τοπική αυτοδιοίκηση) είναι υποχρεωμένοι για λόγους δημόσιου συμφέροντος να επιλύουν το πρόβλημα, να παρακολουθούν συστηματικά την κατάσταση και να συνεργάζονται μεταξύ τους.

○ **ΣτΠ επισημαίνει ότι:**

- * Είναι αναγκαία η καταγραφή του πληθυσμού Ρομά της κάθε περιοχής με παράλληλη επισήμανση των όποιων ιδιομορφιών αυτός εμφανίζει (δημότες της συγκεκριμένης περιοχής, μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής, εποχικά απασχολούμενοι στην περιοχή, διερ-

